

BISERICA și ȘCOLA.

Foie bisericească, școlastică, literară și economică.

Ese odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor:	Correspondențele să se adreseze la Redacțiunea dela
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin	„BISERICA și ȘCOLA“
„ „ „ „ jum. an 2 „ 50 „	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	Iar bani de prenumerațiune la
Pentru România și străinătate pe an 7 „ — „	4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.	— „Tipografia diecesană în Arad.“ —
„ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Rezultatele produse în biserica română gr. or. dela restaurarea Metropoliei.

(Continuare și fine.)

Biserica trebuie să fie activă: „Învăță, cărtă cu vreme și fără vreme.“ Se cuvine se fie fără prihană etc.¹⁾ Mai încolo despre ocupaciunile vatamătore²⁾ și despre îndatoririle unui paroh nu scim. De unde scim dar că se împlinesc acestea, de unde scim ce rezultate sunt în fie-care parohie? Dela protopopul? De unde scim că protopopul împlinesce îndatoririle sale prescise în §. 174. din Compendiul Drep. canonic? Scim una că preoții se disting, dară nu scim pen-truce, și scim că puțin se face, iară cuvântări în biserici nici de fel. A început a se reclama asupra acestei îndătoriri prin sinode și prin societățile mirenilor. Se ne întrebăm însă de se pôte cuvânta în tot locul prin biserici? Recunoscem că avem ați preoți cu ore cari studii în partea cea mai mare a Metropoliei noastre, dară n'avem predicatori. Tôte ați învățat stipendiștii bisericii, numai cea ce este de lipsă bisericii: oratoria și cântarea, ceremonialul nu le-ați învățat. E plăcut să constatăm că juriștii, advocații, profesorii, medicii români pe cari mulți i-au crescut biserica, se pot compara cu ai streinilor, dar e dureros că preoții nu se pot compara. Când mireni ați mai multă putere de cuvânt credințele și părerile lor se lătesc căci n'are cine se le combată așa ca se-i convingă și prin urmare convingerile lor se propagă.

Prin esemplul faptelor, prin morală încă nu impun mulți preoți, din contra unii dau scandal. — Preoții cari vor se trecă ați de culti își espun conștiința de la cele ce propagă și caracterul lor și se declară de liberali fiind contra basei religiunii și negreșit și contra ceremonialelor bisericeii. Astfel trec ei de liberali,

de progresiști și de culti. Ceremonialul public în multe locuri nu atrage pe creștini la biserică și la credință, din contra îi respinge mai ales când se servesc sobornicesc; când esu cu crucile; când îngrogă; când seversesc tainele etc. De ce? Că nu ați pândire de faptele lor; nu ați simțu nici cunoscința de o bună ordine și nu ați sciința de musica bisericească chorală. Deci ce se atragă pe creștinii culti la biserică?

Immorala a început a predomini la mulți preoți; tôte și pentru tôte interesul, mamonul ilu avem înainte. Când și cum s'ar putea scote mamonul din biserică? După viața bisericească din seculul dintai ar cădea în competența Epitropilor, iară rugăciunea în îndatorirea preoților, căpătându-și dela acestia competența lor, căci „nu faceți casa tatălui meu casă de neguțatorie.“

Rezultatele oficiilor bisericesc cutez a dice, că sunt tot acelea ca înainte cu 20 de ani. Tocmai multe și din oficiile protopopesc întru nimica nu sunt mai deosebite. Și ați ca și mai nainte, de ai patroni, de ai bani câștigi drepturile. De nu ai nu osteni, că nu câștigi nimica. Pare că cu intențiune se lasă tîrgul cu Protopopul și acum, ca înainte, căci în concursul pentru întregirea protopopiatelor sinodele protopopesc nu ați precisat competențele lor. Ascultați graiul creștinilor când esu ei dela oficiul protopopesc! Ar fi se lasă ei cu o mângăere, cu o laudă, cu o pietate. Am vrut se dică că preoțimea își perde increderea de părinte pentru că puține fapte părintesc face. Am adus altă dată la vaza bisericii mai multe motive, întonând că ați numai faptele mari sustin demnitatea preoților, altfel căderea lor din di în di se observă.

Nu numai grija de suflet, ci și ajutorul trupesc al creștinilor adevăți grija de ocupăciune

1) Ap. Pav. cătră Tim. c. 3. v. 1—5. — 2) §. 181 și 186 Comp. Dr. Canonul.

nea lor cade în datoriunța preoților. „Vedând Christos că poporū multū vine după dēnsul, dīse Filip, de unde vom avē pāne se mănānce acestia? Dațile voi dīse M. Christos „pāne se mănānce.“ 3) „Am fost flāmēnd mi-ați dat māncare, am fost setos m'ați adāpatū, am fost golū m'ați îmbrăcatū“ etc. Ce ați făcutū unūa din acestia mie mi-ați făcut. 4) „Nu sta fără de lucru, ei vino și tu și lucrā în via mea etc. etc. Prin acestea și alte învătături evangelice sunt îndrumați preoții a îngriji și de trupulū și ocupāciunea creștinilorū sēi. Se înțelege de sine, că dacă faptele bune din acēstā lume asigurēzā viața de veci, atunci trebuie se îngrijim de ocupāciunea creștinilorū, că prin ocupāciune se facū faptele bune saū rele, precum e ocupāciunea și lucru.

Biserica română gr. or. din Transilvania și Ungaria e destulū de ocupată, e destulū de activă, căci ce facū Sinódele parochiali, protopopesi și diecesane? Și ce e sinodulū? este adunarea Păstorilorū și a Învețățilorū bisericesci și are chemarea a îngriji despre moralitate, despre obicuirile și orānduelele bisericescē. 5) Sinódele sunt și naționale a unei națiunii etc. Ce rezultate ne au datū Sinódele parochiale, protopopesi și diecesane dela anulū 1868 și până adī în privința moralei și a orānduelelorū bisericesci? Eū nu le potū descrie, nici reasuma. Recunoscū că s'a făcutū o administrație cu controla puținelorū averi bisericesci și acelorū mai însemnate diecesane, — că s'a îmbunătățitū unele salarii și s'au făcutū unele normative cari nu se păzescū. Cine nu crede se frunzărescā protocoțele Sinódelorū. În privința religiosității și moralei nu sciu ce s'a făcutū. Nu s'a făcutū nici o dispozițiune de a se controla acestea, nu s'a făcutū nici unū raportū despre împlinirea sēu ne împlinirea datoriilorū preoțilorū și a Învețățilorū și așa nici unū impuls și nici o recunoscere acelorū ce vor fi făcutū câte ceva. — Póte să se fi făcutū, ca și înainte de 20 de ani ceva pentru lingușitori și pentru cei ce au patroni, dară nu a fost o referadā despre ceea ce au făcutū ei ca se-i imite de și alții. Și ce se putea și se póte face prin Sinóde asupra religiosității și moralei? În Sinódele parochiali acea ce prescrie § 23 p. 13, 14 și 16. din Stat. Org. adecā: „a îngriji pentru religiositatea și moralitatea membrilorū parochiali“ a apēra vadā bisericii care tocmai membrii Sinódelor o scadū și a sprijini pe sēraci; iarā despre împlinirea acestora îngrijesce § 9 din Stat. Org. Cui se dau protocoțele Sinódelorū parochiali? Cea ce are Sinodulū parochialū, are după § 63. din Stat. Org. și Sinodulū protopopescū, care adī

figurēdā ca o ceremonie; iarā despre Sinódele diecesane am dīs că arată protocoțele lor rezultatele, cari cumpanite cu spesele lor de câte două miū floreni pe anū, în 14 ani 28,000 fl. nu stau în ecilibru.

În urmă credū că esența din chemarea Sinódelorū și a funcționarilorū bisericesci e neglijată. De religiositate și morală nu s'a îngrijitū destulū. Am credutū, că unele reflexiuni fără patimā sunt spre atențiune și spre impuls cătrā acea direcțiune, căci: „de slujesce cineva mie se-mi urmeze.“ 6) „Duchulū Dnului m'au trimisū bine a vesti sēracilorū; a tāmadii pre cei sdrobiți cu inima și a mărturisi celorū robiți slobođire.“ 7)

VARNAVA.

Papismulū și starea actuală a Bisericei ortodoxe în Regatulū Romāniei.

de
Episcopulū Melchisedecū.

(Continuare).

II.

Noi acum să ne ocupăm mai în detaliū cu ceea ce s'a făcut până acum la noi cu biserica, carea ne privesce în primul rang.

Strămoșii noștri au fost fórte dedați credinței religiose. Ea îi înputernicea în luptele și necazurile vieței ordinare și politice, ea hrānia nādejdele lor la unū viitorū mai bun. Ei, putem dīce, se nāșteau creștini, simțul lor religios se desvólta în casa părintescā prin pilda cea bună a părinților, prin frecventarea regulată a cultului divin unde în fruntea poporului se afla totdeauna cei mari, boerii cu familiile lor, și la țară și în orașe. Boerii singuri cetiaū și cântau la stranā; ei întrețineau servitoriū bisericesci, ei făceau și întrețineau bisericile. Esemplul lor ilū urmau și cei mai mici. Monastirile nu mai puțin, prin pietatea și ospitalitatea lor, întrețineau spiritul religios. Hramurile monastirilor erau dīle de devotament și petrecere pentru toți în deobște. Boerii întrețineau pe la bisericile lor școli populare, pentru formarea servitorilor bisericesci și pentru cărturariū poporului. Călugării și dascālī saū diacii de pe la bisericī formaū și ei școli mici populare. Mai târziu s'au înființat și școle mai înalte prin capitale, unde între altele se preda și theologia, pe cât le trebuia atunci.

Pe la începutul veacului present, s'a înființat în Moldova cel antēi seminar pentru cultura clerului în Monastirea Socola, unde, pe lângă învățământul gimnasial se da și cel theologic, întru o sferă negreșit puțin desvólată. Durata lui însă nu a fost lungă; căci resbelul ruso-turc dela 1806—12 a închis seminariul. După încheierea păcei iarāși s'a deschis seminariul; dar iarāși fu împedecat de revoluțiunea întēplatā sub Calimach, apoi prin eteria grecescā, și prin resbelul ruso-turc dela 1828—32, când edificiul seminarial s'a prefăcut în casarmā la care ocașie a și ars. S'a deschis din-noū tocma la 1834. Tot pe atunci s'au înființat și în Muntenia câte unū seminariū prin fie-care eparchie. Aceste seminarii însă aveaū nisce cursuri mici și puțin desvólate din causā că ierarhii țerei, fiind înșii puțin luminați prin învăță-

3) §. 6 Elem. Dr. Canonic. — 4) Ioan Ev. c. 42. — 5) Luca Ev. c. 19.

6) Ioan Ev. c. 25. — 7) Matei Ev. c. 16.

tură, nu simțau necesitatea unui cler cult și înzestrat cu multă știință, ba încă avea prejudețul că multa învățatură strică omenii.

Între acestea societatea civilă a luat o mare prefacere: unu avânt mare către libertățile politice și individuale. S'a organizat țara pe principii nouă, s'au înființat școli publice primare pe la orașe și sate, gimnasil și licee. S'au trimis de guvern și de particularii avuți o mulțime de tineri prin streinătate, mai ales în Franța, ca să se lumineze acolo la focarele științelor, și să aducă și propage în patria lor cunoștințele acolo dobândite. Au venit încă și mulți streini, bărbați și femei, mai ales francezi și poloni, cari au deschis în țară pensionate private de băeți și de fete, unde omenii avuți dedeau și dau până astăzi spre creștere și instruire pe copiii lor. Streinii acestia însă nu cresc și nu instruesc pe elevii lor. Tinerii, cari s'au dus în Franța, mai ales acei așa numiți „feciori de bani gata,” puțini au dobândit o cultură sănătoasă, cei mai mulți s'au dat la desfrânări și și-au însușit ideile cele mai estravagante, au perdut cu totul sentimentele creștinesci și naționale, și după ce s'au înturnat a casă, au continuat viața fiului celui pierdut din Evanghelie, până ce și-au pierdut totă averea clironomisită dela părinți, și materială și morală, și împreună cu acesta și însemnătatea lor politică și omenescă. Pe de altă parte tinerii studenți români, duși în străinătate fără cultură religioasă, au dat acolo peste o ură și dușmănie mare în contra religiei și a bisericii, ură și dușmănie propagate în școlă sistematic contra absolutismului și a tendinței lor de predominare a papismului asupra societății laice. Ura liberalilor francezi și germani contra bisericii papiste, și-au apropiat-o și studenții români și viind în țară o au aplicat asupra bisericii lor naționale, și au lucrat contra ei la toate ocaziunile favorabile pe ascuns și fățiș. O au desprețuit, o au defăimat, ca pe unu lucru netrebuitor, au curmat ori-ce relațiune duhovnicescă cu biserica, au ridiculizat cultul divin și clerul; cei mai buni au ramas indiferenți către religie și biserică, socotindu-le ca niște superstițiuni proprii clasei țărănești. Unii au combătuto sub pretexte politice, crezând că religia orthodoxă a Românilor ar putea servi ca o punte pentru politica cuceritoare a Rusiei. Alții au venit cu idei socialiste, contra proprietății și a moralei creștine, carea apăra principiile cele sănătoșe pentru ordinea socială. Aceștia nu ved triumful lor, de cât în ruinarea bisericii și în stingerea simțului creștinesc în popor. Mai sunt adunările secrete ale francmasonilor, alu cărora cosmopolitism iarăși întâmpină pedică în biserică, carea nutresce simțul național alu poporului, și ei o defăimă și propagă în tinerime ideile lor anti-române. Boerii noștrii cei mai mulți, nu se mai duc acum la biserica românescă, nici nu îngrijesc de dânsa, ca mai înainte, ci au lasato pe socotela țeranilor, cari la rândul lor obosiți de multe necazuri și suferințe, și ei rar se mai duc câte-o dată la biserică, în cât bisericile au rămas gôle, și pe ce merge se mai golesc. Ba nici profesorii și învățătorii, cari sunt datorii a cultiva simțul religios și național alu poporului, ori nici decum, ori foarte rar se duc la Biserică; deasemenea și elevii lor. La rari școle este câte unu preot, mai ales capabil, pentru predarea religiei creștine, ba chiar în programe este destinat pentru acesta abia două ore pe săptămână numai la clasele începătore.

Nu de mult, repositatului Ministru de Culte — Conta,

propusese un proiect de lege al instrucțiunii publice, prin carele scotea cu totul de prin școlile publice învățământul religios. Alți neofiti ai culturii acestei superficiale și fără nici o educațiune națională și creștinescă, ci cosmopolită, se numesc pe sine liber-cugețatori, combat cu înverșunare biserica și ideile creștine, atât pe catedrele școlilor, cât și prin conferințe publice, și prin scrieri, răspândind în popor darvinismul, că adevă omul este format din maimuță și că are aceeași sôrtă ca și animalele; combat existența lui Dumnezeu și nemurirea sufletului, spuind, că toate funcțiunile sufletesci se mărginesc în crier, și că cea parte a crierului, carea a servit până acum de receptacul al religiei, trebuie atrofiată prin necredință și prin înstreinare de tot ce aparține religiei. Prin urmare, omului nu i răâne în lume altă țintă, de cât satisfacerea instinctelor fizice și procurarea mijloecilor materiale. În asemenea confușiune întelektuală și morală, se înțelege dela sine, că biserica noastră națională merge spre decadență, cu atâta mai vartos, că clerul nostru de sus până jos n'a fost pregătit pentru a rezista cu forța întelektuală și morală contra acestui uriaș resboriu al ideilor subversive, ce au înăpădit așa repede peste țara și biserica noastră națională. Seminariile noastre sunt rău organizate și lipsite de direcțiunea specială, carea trebuie să dea elevilor caracterul apostolatului creștinesc; ele merg pe aceeași cale ca toate celelalte școli din țară de cultură generală, sub aceeași direcțiune a Ministerului instrucțiunii publice, și subtrase mai cu totul dela înviorirea episcopilor. Preoții eșiți de prin seminarii au o pozițiune socială puțin avantajoasă; ei trebuie să lucreze totă viața lor pentru nutrirea lor și a familiei, din care cauză ei uită și cea-ce au fost învățat în școlă; de aceea ei nu fac alta de cât seversesc cultul obișnuit în zilele de sêrbătore. Predică nu se aude prin biserici, pilda cea bună în traiu foarte adese lipsește, unii din ei țin crâșme prin comune, ca să și procure ceva mijloce de existență, cu alte cuvinte — imităză pe jidani în corumperea poporului cu băuturi spirtoșe; alții disperati de greutatea pozițiunii lor, se dau înșiși la beție, împreună cu țeranii; alții se însotesc cu furii; alții târguesc cu serviciile religioșe, când locuitorii țeranii vin și cer serviciile lor, la boțez, la înmormântări, s. a. Toate aceste necuviințe dau ocaziune dușmanilor bisericii a defăima și mai mult religie și instituțiunile ei. Ideile de libertate propagate în toate părțile au făcut pre mulți a crede, că în ziua de astăzi fiecarele este liber a trăi și a lucra cum îi place; nime nu este în drept a-i pune frâu și regulă, nici a-lu pune sub disciplină. Disfrăul acesta a străbătut și prin monastiri. De aceea adeseori vedem prin jurnale publicându-se scandaluri din viața clerului român, și toate jurnalele le produc cu o satisfacere ôre-care, și ca un omagiū ideilor anti-creștine ce sunt la modă.

O nenorocire foarte mare a venit în timpul modern asupra bisericii noastre, acesta este: sêrăcia. Străbunii noștri au fost dotat cu mare largeță biserica națională, ca se aibă la dispozițiunea sa mijloce îndestulitôre pentru cuviințioasă întreținere și pentru fapte morale în profitul națiunii. Sub influința ideilor anti-religioșe străine, averile bisericii s'au luat și s'au destinat la alte afaceri, rezervând numai o minimă parte pentru o sârăcaciôasă întreținere a cultului pe la catedrele episcopale și pe la bisericile fôștelor monastiri. Din lipsă, mai toate aceste biserici se ruinăză, chiar pe la episcopii cu mari greutate și

pöte cöpăta câte ceva pentru reparațiunii, rar — și pentru nouă construcțiunii, în locul celor ruinate. Personalul bisericesc förte puțin remunerat, în cât duce o viață förte grea. Töte cererile de îmbunătățire sunt zădarnice. Totul este aglomerat la guvern. Prin această biserica a perdut independența ei morală și materială, precum și putința de acțiune și inițiativă pe tărîmul spiritual, și chiar considerațiunea publică. Ea trebuie se mergică, unde o va duce guvernul.

Biserica ortodoxă are o pozițiune escepțională, mai ales în statele ortodoxe ea trăesece în stat, împreună cu statul și în înțelegere cu puterile statului. Ea nu formeză stat în stat, ca biserica catolică romană. Du töte acestea guvernele înțelepte și creștine lasă bisericeii pe tărîmul spiritual deplină libertate, precum și mijlócele trebuitoare pentru activitatea sa. Așa a fost la noi în trecut; așa s'a urmat în imperiul Bizantin; așa este în Rusia, unde clerul își are fondurile sale aparte sub administrația Sinodului, de unde se întrețin episcopiele, seminariile, facultățile de Teologie și alte instituțiuni bisericesci. Așa este chiar în Austria, unde biserica ortodoxă la Sêrbii și la Români, își are fondurile sale în administrația lor, sub controlul guvernului. Numai la noi, astăzi, bisericeii nu i s'a lăsat nimica din averile sale în dispoziție, ca se pötă lucra ceva din inițiativa sa pentru propășirea sa intelectuală și morală, afară de salare, ca la toți funcționarii statului. Chiar Sinodul, carele este suprema autoritate a bisericeii române, nu are la dispoziția sa mijlóce de a-și procura un local convenabil, de a-și aranja amplexiții trebuitori, de a-și forma o bibliotecă; chiar diurnele membrilor Sinodului uneori nu se plătesc, neajungând mica sumă ce se pune în bugetul ministerului de culte. Acestă sărăcie a bisericeii este o durere förte adenc simțită de tot clerul și discursgiătore.

Așa dar starea actuală a bisericeii noastre în present, se resumă: lipsă de cultura intelectuală și morală a clerului, stingerea treptată a simțului religios în popor și în clasele culte, prin răspândirea doctrianelor anti-creștine și anti-sociale, direcție greșită în cultura clerului, părăsirea și ruinarea bisericilor, începând de la cele întreținute de stat, sărăcia bisericeii materială și morală.

Se ne oprim acum puțin la biserica Romei, numită altmintrelea „biserica latină“ și catolică-romană. De o mie și câte-va sute de ani această biserică mare urmăresece două idei mari: primatul său dominarea peste tötä biserica creștină, și domnia lumei, ca succesoră a dominațiunii romane. S'a luptat secole întregi și cu bisericile naționale și cu guvernele mari ale tuturor națiunilor civilizate. De multe ori a fost învinsă, și iarăși s'a apucat de luptă perpetuă până ce ajunsese într'un timp a supune voinței sale și a umili pe împărații și regii țerilor apusului Europei. Dar după lupte seculare emancipându-se Domnitori de voința absolută a Romei papale, totuși i-au recunoscut dominațiunea asupra bisericilor din țerile lor. Unele din acele țeri, ca se emancipeze bisericele lor de dominațiunea papală, au trebuit se și modifice religiunea și se pörte lupte sângeroșe seculare, ca se-și pötă dobândi libertatea conștiinței lor celei revoltate. Töte aceste lupte seculare ale Romei papale pentru ideile sale de dominațiune, o au iscusit förte. Și-a adunat mijlóce mari, a creat o mulțime de instituțiuni pentru prepararea luptătorilor abili, prin universități, seminarii, o mulțime de ordine călugăresci, care töte au dat o mulțime de bărbați devotați bisericeii lor,

bărbați învățați, apostoli și misionari plini de abnegațiune pentru papa și biserica lui, predicatori renumiți, scriitori însemnați, cuvioși în viața lor. Mai ales ordinul Iesuitor a spēimântat lumea cu devotațiunea, persistența și a stuția lor. De multe ori au fost alungați din diferite țeri; dar ei au știut iarăși a reveni la locurile lor, până ce pe urmă, sub Piu IX-lea ei au devenit a tot puternici și tot clerul catolic din töte țerile au fost pus la dispoziția lor. Nu de mult au fost alungați din Germania și din Francia, dar ei au acolo ucenicii lor, și negreșit că la timp favorabil, iarăși își vor relua locurile perdute; căci acea este o instituțiune, care nu se pöte estermina; ea este organizată dupre sistemul francmazonilor.

Biserica papală, cu mijlócele ei enorme materiale și morale, cu clerul ei format de iesuitori și chiar cu ordinul Iesuitor, străbate cu ochii de Argus în töte țerele de pe glob, și nu dă înapoi nici odată dela țelul pus odată, chiar sute de ani de s'ar cere până la ajungere scopului său. Ea nu se sperie nici de persecuțiuni politice, nici de necredință, nici de socialism și nihilism, nici de dușmănia schismaticilor, nici de nereșita timpurară. Unde nu pöte, se înarmeză cu răbdarea și așteptarea timpului favorabil: unde se cere opoziție, o comandă organelor sale cu risicul de a ajunge ei la temniță și a-și perde pozițiunile lor sociale, și glasul papei tot-dea-una este ascultat. Papa este susținut prin o mulțime de jurnale în töte țerile catolice. Propaganda se face, și încă cu succes; așa în statele Americii protestante, nici-o-dată numărul catolicilor n'a fost așa de mare ca astăzi. În timpul necredinței și alui ideilor subversive; papa a trebuit să fundeze acolo câte-va episcopate nouă. În Anglia cea atât de dușmană papismului, încă se observă înclinare cătră biserica Romei, mai ales în așa numitul partit ritualist. Orientul ortodox este minat de instituttele de educație ale Iesuitor. În timpul present, când știința dă resboi disperat religiunii creștine, biserica Romei a umit lumea prin perseveranța în ideile și tendințele sale. Printr'un Sinod universal, adunat din tötä lumea catolică, în anul 1870 au proclamat dogma infailibilității Capului său Papa. Scandalul în lumea civilisată, a fost mare. Chiar unii din episcopi s'au revoltat. Theologi renumiți în Germania, ajutați de marele om de stat alui Germaniei Bismarck, s'au desbinat de biserica Romei și au format o biserică independentă germană sub numire de „Vechii catolici.“ Guvernul german a alungat pe Iesuitori de pe teritoriul statului său, a făcut legi restrictive contra clerului latin, supuinđu-lă la controlul statului, a arestat și esilat pre cei nesupuși. S'a început o luptă învêșunată, între Roma și guvernul german, și la urmă istețimea Romei a învins tötä agerimea politică a lui Bismarck, și lucrurile sunt apröpe a se restabili în starea de mai înainte; căci altmintre nu se pöte pacifica statul german, carele numeră în sine vre-o 16 milioane de catolici.

Se revenim acum la propaganda catolică în țara noastră.

După ce, precum am vêđut, a fost respinsă în Moldova, în anul 1826 ultima încercare a Romei și a Austriei de a se recunöșce formal petrecerea în Moldova a unui episcop latinesc, acela a continuat a petrecere în Moldova ca persoană privată sub protecția consulului austriac, în puterea pasportului său, prin care se declara de „eclesiastic, venit în țară

pentru afacerile sale." După dînsul aŭ urmat alții pînă în timpurile de față, cînd nime numai pune în cestiune petrecerea și funcționarea a doi episcopi catolici în România, cea tolerantă și liberală. Roma însă nu se mulțamește cu atîta. Ea voește cu ori ce presă cucerirea religioasă a României, spre acest sfîrșit Papa Piu IX-lea a trimis în România, călugări iesuiți, cari mai întîi în Bucuresci și apoi în Iași aŭ înființat institute de creșterea fetelor române, pentru a căror instruire și educare s'aŭ adus o droaie de călugărițe iesuite, din Franța și din Germania. Asemenea școli pe urmă s'aŭ mai înființat și în alte orașe principale, precum: în Galați, Brăila, Craiova. Acolo o mulțime de fete române, de tôte stările, se creșe și se instruesc în dogmele și obiceiurile apusului catolic; cele sărace gratis, cele bogate cu plată. Multe familii, ademenite de frumoșele aperature și de îngrijirea părintească, cu carea se tratăză fetele în acele institute religioșe, și-aŭ trimis copilele spre educație la institute de aceste prin străinătate: în Galizia, Franța, Germania. Acolo ele învață de tôte, numai sentimente naționale și dragoste cătră religionea părinților lor nu dobîndesc; se creșe și instruesc în religionea catolică, și la întorcerea în familii aduc cu sine în țară ură și dispreț cătră religionea orthodoxă, laudă pre cea catolică romană, nu le place a merge la biserica orthodoxă, spuind că la ea nu e frumos, nu-i musică, preoții sunt proști; multe din ele nu se mărturisesc nici nu se comunică cu sîntele taine la preoții orthodoxi, dar o fac cu plăcere, cînd aŭ la îndemână unŭ popă latinesc. Multe din copilele sărace, ce se educă în institutele iesnitice, trec la religionea catolică, se trimit în străinătate, unde se călugăresc, și devin și ele institutrice pe la asemenea școle. Episcopii catolici vizitează adese-ori aceste institute, dau copilelor mică presentă, precum: iconițe cu sînti catolici, cu portretul papei, etc. Preoții catolici fac în capelele institutelor serviciul divin în tôte zilele, la care asistă tôte elevele, și apoi trec în clase. Nu este permis a se preda în aceste școle altă religione, de cât cea catolică-romană.

Unii din tinerii români, lipsiți de cultura religioasă în țară, dar firește dispuși cătră sentimentele religioșe în străinătate, mai ales în Franța, aŭ fost ademeniți de iesuiți și căștigați pentru propaganda bisericii romane. Unii, cășătorindu-se cu femei catolice, franceze, germane, s'aŭ catolicit, și ei și copii lor, și și aŭ luat conductorii spirituali clericii iesuiți, pentru dînsii și pentru familia lor.

Iesuiții din Bucuresci aŭ introdus în biserica papistă din România și calendarul Grigorian, contra usului vechiŭ de a se ținea serbătorile creștine de catolici odată cu orthodoxii, și s'aŭ încercat indirect de a se introduce acel calendar și în biserica orthodoxă a României.

Acum de curînd s'a ridicat în capitala țerei, afară de biserica numită „Bărăție," o catedrală catolică măreață, cu bani adunați din țară prin lotării, prin daruri particulare dela români și prin contribuțiuni din tôte țerile catolice, pre care le a cutreeră neobositul Monseigneur Paoli, episcopul catolic din Bucuresci, care pentru zelul său așteptă de la Papa a fi gratificat cu rangul de „Mitropolit alŭ Bucuresciilor," după care pôte va urma și acel de primat alŭ României! Sunt semne, că curînd se va deschide în Bucuresci și unŭ colegiu iezuitic pentru educația junilor români.

Libertățile nōstre constituționale, înalta protecțiune streină, lipsa de cultură a clerului orthodox, indiferentismul religios alŭ claselor culte, ideile anti-creștine ce bîntue școla și societatea nōstră, nevoltarea simțului și a demnității naționale în popor, sărăcia bisericii naționale: tôte acestea sunt atâtea garanții de reeșită pentru propaganda catolică în România nōstră.

La Roma se scie fōrte bine, că unŭ popor nu pôte esista fără religione, și creșdînd că religionea și biserica orthodoxă a Românilor sunt mōrte, meșterii cei iscușiți de acolo, alergă se le înlocuiesc cu ale lor, pe care singure le cred ei nemuritoare și eterne. Nu este dar de mirare, că la Roma acum nu se mulțamește numai a li se recunōșce cei doi episcopi, aflători deja în țară, unul la Bucuresci și altul în Iași, cari pîna acum, după documentele țerei, erau cunoscuți ca vizitatori, și vicari apostolici, ai bisericilor catolice din România, și cu titluri străine de țară, precum: Nicopole, Marcopole, Yloan, etc.; ei voiesc se aibă mitropolie în capitala țerei, cu titlu de „Mitropolit alŭ Bucureștilor, ca și cînd n'ar esista acolo unŭ Mitropolit român orthodox; de asemenea, pe lângă episcopul catolic din Iași, carele negreșit va fi numit arhiepiscop ori episcop de Iași, încă alți doi episcopi unul la Galați și altul la Craiova adică unul cu titlu „Gălățianul" cel-lalt cu titlu „Craioveanul": tôte posturi și titluri ocupate de Mitropolii, episcopii și arhierii români de astăzi, de a căroră esistență propaganda catolică nu vrea se scie nimica.

Jurnalul francez din Bucuresci *l'Indépendance roumaine* nu de mult ne-a adus scirea, că Monseigneurul Paoli, cu ocazia paștilor catolice la Roma, prezentându-se la Papa Leon alŭ XIII-lea, împreună cu alți cardinali și episcopi, Papa l'a vĕdut cu bucurie și cu dînsul a vorbit mai întei, întrefinînd o lungă conversație despre afacerile religioșe ale României.

Tot acel jurnal ne a comunicat mai întaiŭ scirea despre proiectul curiei romane de a înființa în România unŭ Mitropolit și câți-va episcopi catolico romani. Acastă hotărîre ne dă dovadă, că la Roma sunt siguri despre triumful papismului în România, pentru care și ei imputernicesc mijlocele de propagandă. Căci care alta ar fi trebuință de a se crea și înmulți la noi Ierarchia bisericii papiste, cînd doi episcopi ce are ea deja aici, sunt prea destui pentru numărul catolicilor actuali, carele după statistică este ca de 50,000 suflete?

Dar trebuie se recunōșcem că biserica Romei își face trĕba sa, ea, precum am đis, tinde a domni tōtă lumea. De secole ne urmăresce și pe noi Români și se încercă la fie-care ocașiune favorabilă a face câți-va pași înainte. De reușese, bine, ea merge înainte; de nu, ea face o paușă, lucrădă în ascuns, și apoi la timp ese pe față, și așa, necontentit.

Ne întrebăm însă: ce pôte și ce trebuie se facă biserica și națiunea română, în aceste timpuri așa de critice pentru dînsa? Sĕ rămână ea ore privitoare pasivă ca pînă acum la această catastrofă ce vine asupra ei, sau să se silĕscă a o preîntimpina din tôte puterile?

Spre a rĕspunde la această întrebare, trebuie să deslegăm mai înteiŭ alta: Voim noi ore și trebuie ore se esistăm ca națiune, națiunea română, liberă și independentă în noul regat român, prin noi însine, prin puterile nōstre fizice și morale, cu tradițiunile și obiceiurile nōstre cele bune clironomisite de la moși și

strămoși, cultivându-le și înobilându-le; sau să ne dăm pe mâna străinilor mai înteiū sufletele, și apoi libertățile și țara, ca ei se facă cu dênsele cum le va veni lor la socotela? Elu cred că nu și iarăși nu. Ar fi rușinea și batjocora cea mai mare, ca o națiune eroică, inteligentă, bogată, creștină, capabilă a se perfecționa în bine, carea de secole a luptat crâncen pentru existența sa politică, tocmai acum, ajunsă la limanul mântuirii, pusă în rangul națiunilor civilizate ale auropei, se renege la trecutul său, se defaima pe strămoșii sei, cari nici odată n'au voit se fie decât români ortodoxi, și la cari biserica era ca un zid puternic de apărare, contra influințelor stăine de tot felul, și când s'au aliat cu Turcii, prima condițiune a fost — apărarea și neatingerea bisericeii naționale și a drepturilor ei. Biserica catolică, carea astăzi vine să se pună la masă gata și să se desfăteze în România, nu ne-a dat mână de ajutoriu nici odată în timpurile noastre cele de restriște; dar de multe ori au adus preste noi oștiri străine, spre a ne cucerii politicesce, și apoi a ne papistași.

Domnii, mitropoliții, boerii și poporul român s'au luptat, au suferit necasuri, esiluri, sărăcie, mörte, și ș'au vörsat sângele pentru țara și legea lor; a lor, a națiunii române trebuie se rămână onórea de a poșdea și pe viitoriü în toate ramurile esistenței sale această țară. Dacă deci voim se rămânem națiune română, demnă, și respectată și în viitoriü, trebuie se ne păstrăm și Biserica noastră națională, ce o am moștenit din trecut, dela moșii și strămoșii nostrii; se o rădicăm; duple cum cere demnitatea actuală a națiunii. Biserica noastră ortodoxă, pe lângă doctrinele sale sănătöse creștinescei, evangelice, are valórea vechimei apostolice și tradițiunile celor mai mari dascăli ai orientului creștin, respectați în totă creștinătatea și ce este mai mult are tipul seii și caracterul patricular de *biserică națională*; ea este prin timp îndelungat adaptată la trebuințele religioșe, morale și național ale popórelor ce o confesază; este infiltrată în deprinderile poporului; ea a format și păstrat limba cultă națională unitară; ea a fost școla bunelor deprinderii ale poporului și a ideelor celor sănătöse. La toate popórele ce confesază religiunea ortodoxă, biserica a fost și este premergătoare culturei și a civilizației naționale. Această biserică națională, ce e drept, mărginesce activitatea sa numai în cuprinsul hotarelor națiunei sale, dar tocmai de aceea și póte face marii servicii națiunilor sale, când ea este însoțită de cultură și pătrunsă de conștiința menirii sale în societate. În totă lumea ortodoxă, națiunile au propriile lor biserici naționale, care îngrijesc numai de cultura religioșă și morală a națiunilor respective, cultivând limbele naționale, propagând credințele și sentimentele religioșe și naționale, și propagând moralitatea creștină cu fapta și cu cuvântul. Așa este în Rusia, în Grecia, în Serbia, în Bulgaria, în România. Chiar în imperiul turcesc și și austriac, naționalitățile ortodoxe se adăpostesc la umbra bisericelor lor ortodoxe. Însuși patriarhii din orient nu sunt de cât capi naționali, duple cum se înțelege naționalitatea la Turci. Patriarhia de Constantinopole de și ajutată de pozițiunea sa ca cap spiritual al tuturor creștinilor ortodoxi din orientul otoman, voia a esercita o supremație bisericescă asupra țarilor ortodoxe, ce făceau parte din acel imperiu; ea n'a potut lucra altfelü, de cât în interesele imperiului turcesc, și apoi ale națiunii grecescei, din care se aleg patriarhii. Națiunile emancipate de sub do-

minațiunea turcescă, s'au emancipat și de tutela patriarhului înființânduși a parte bisericele lor naționale, pe bazele vechii ale ortodoxiei, și păstrând cu patriarhia numai relațiuni morale de ortodoxie. Esemplul acesta l'au dat de mult mai înteiü Rușii, în viacul XVI-le, apoi în veacul present Elinii din Elada, Româniü, Sêrbii și Bulgarii, etc.

Este încă o mare considerațiune politică pentru care Româniü trebuie se conserve, se apere, se impunericească și se dea totă desvoltarea putincioșă bisericeii lor naționale ortodoxe. Poziția României o face se graveze politicesce cătră micile națiunii ortodoxe orientale, care unele se învecinează cu dênșă, și cu care este legată de providența divină prin trecut și prin viitoriü. Ea, și toate micile popóre ortodoxe: Sêrbii, Bulgarii, Grecii, Muntenegrinii, Albaniezii, ca se póta esista, și a și păstra independența lor politică și națională, vor trebui, curând sau mai târziu a se alia, a se confedera, spre a se putea opune cu succes contra năsuințelor de cucerire ale puterilor celor mari. Unitatea lor religioșă și bisericescă va fi o mare forță în apărarea intereselor comune ale veteii lor politice. Atunci și patriarhia ecumenică emancipată de politicii staine de biserică, va întra în rolul ei de centru și de conducătoare a unității dogmatice și canonice a diferitelor biserici naționale ale răsăritului ortodox.

Așa dar bazele dogmatice și istorice ale bisericeii orientale au acel caracter distinctiv de biserica Romei, că națiunile ortodoxe au bisericeii naționale, lipsite cu totul de națiunile respective, în serviciul cărora este pus zelul și știința păstorilor bisericescei de sus până jos, de acea națiunile trăesc pre lângă bisericele lor, chiar fiind acele națiuni domnite de altele mai puternice și mai mari.

Acest mare avantajü național lipsesce bisericeii catolice apusene; ea nu este biserica vre-unei națiuni; ea este o biserică cosmopolită; ea voesce a domina toate națiunile. De prosperază ori retrogradază politicesce o națiune, ea este indiferentă, numai catolicismul ei se fie asigurat. Dacă națiunea cuceritoare este catolică, biserica Romei se bucură, când o națiune sau popor se sacrifică politicesce, trece sub alt sceptru catolic. Dacă națiunea cuceritoare este de altă religiune sau biserică, atunci, biserica Romei, ne având șanse de a deveni domnitóre în tot statul cuceritoriü, va tot îndemna la opoșiune și rebeliune pe națiunea cucerită, până ce o va perde de istov, dacă altmintrelea nu va reuși a face concordate favorabile ei cu puterea cuceritoare. Acesta o vedem în Polonia. Pe Polniiu supuși Austriei catolice, Roma catolică îi ține în supunere. Pre cei din Prusia protestantă și din Rusia ortodoxă deapurea îi împinge în opoșiune și rebeliune. Acesta se vede și în Irlanda. Roma papală nu numai nu este favorabilă naționalităților, ba este chiar dușmană, și le sacrifică ori când cer această interesele ei. Italia, unde este capitala bisericeii catolice, a fost secole împărțită în o mulțime de staturii mici, și date spre guvernare la membri din diferite familii Domnitóre din Europa, anume: austriace, francese, spaniole. Abia în zilele noastre, după lupte și revoluțiuni seculare s'a potut face unirea politică și națională a Italiei, pe care Papa cu desperare o combate cu toate mijlocele posibile, și se declară prinsonier și închs, în mijlocul națiunii sale. În Galiția contribuiesce la polonisarea Rutenilor, în Ungaria la magiarisarea Românilor și a Slavilor. În Franța până în zilele noastre se păstrase óre-care

umbră de biserică națională, sub epitetul de „Galicană.” Iesuiții lui Piu IX.-le au șters și urmele acelei existențe de biserică națională în catolicism și au contopit-o în absolutismul universalității sale catolice. Revoluțiunile naționale franceze toate au fost răsbunări asupra absolutismului papist. De aici ura Francesilor asupra bisericii, lupta învățăților spre a se emancipa de biserică papală, luptă care a mers până la desființarea Monastirilor și instituțiilor iesuitice de educație; ba chiar până la scoterea învățământului religios și a incónnelor de prin școlile publice. Aceste păcate ale papismului au făcut în lumea cultă urite religiunea și biserică. Aceste triste impresiuni le-au adus cu sine tineretul nostru din Franța în România, și persecută și aici biserică națională, care nu are nici unul din păcatele bisericii papale. În Germania după proclamarea infalibilității papale, cei mai însemnați teologi și un mare număr de cetățeni culti de confesiunea catolică romană s-au decis a se desbina de Roma și a-și forma o biserică națională după modelul celor ortodoxe din Orient. Numărul aderenților la început era la 50,000. Ea însă a întimpinat din partea propagandei romane cele mai mari pedici și totfelul de șicane ce se pot închipui, numai ca se zădărnicescă întreprinderea: neconținute procese, ba de presă, ba de ingerințe în parochii, ba de răpire de biserică, ba pentru tulburări și scandale la înmormântări: în cât această mică biserică națională are puține șanse de existență, mai ales după ce guvernul german a fost silit să se împace cu papa.

Cum că Roma nu este pentru biserică naționale, nici le admite, mai avem dovezi chiar în țară la noi. Tărani papistași săteni din România, dacă îi întrebă de ce naționalitate sunt, ei răspund că, sunt catolici, preoții lor sunt aleși din neamuri străine: poloni, italieni, unguri, nemți, prin urmare nu este a se aștepta dela ei sentimente naționale române. Parochienii lor sunt ținuti aparte de tot amestecul cu ceia-laltă locuitori români, chiar consăteni, nu numai prin biserică și cult, ci chiar prin costum, prin petreceri aparte; nu jăcă la un loc. Femeile și fetele papiste se izolază prin costumurile lor, unele chiar bizare, de fetele și femeile ortodoxe. Nu este permisă amestecarea cu ortodoxii prin căsătorie. Parochul este stăpân absolut asupra voinței lor și ei nu fac nimic fără învoirea lui; chiar petrecerile lor în zilele de sărbători le fac la casa preotului și sub ochii lui. Școlile românești nu se pot înființa prin aceste comune; căci se teme popa de ideile necatolice. Cu modul acesta sentimentele naționale nu vor străbate nici odată în comunele catolice; locuitorii pe de acolo deapărarea vor fi nisece automați, exploatați pentru cause străine de țară, și înpovărați cu plăți esorbitante pentru serviciile religioase, și cu alte asupriri și nedreptăți. Din toate acestea se vede, că sistemul bisericii catolice romane nu este favorabil bisericilor naționale: el nu intră în programul ei, ba nici le poate suferi. Dar națiunii române îi trebuie o biserică națională, pentru noi și în hotarele noastre precum o avem de de secolii nepomeniți. De aceea trebuie se o apărăm, ca pe un zid puternic contra năvălirilor papale, ce amenință existența noastră națională, independența și libertatea conștiinței noastre religioase. Ne prestă însă înainte o luptă mare, luptă, nu împotriva trupului și a sângelui, precum dice St. Apostol, ci împotriva multor dureri rele de supt ceri. Biserica noastră este amenințată de multe dureri rele pentru ea. Astfelii sunt: Ateismul, materialismul, socialismul, care aduc după sine necredința, imoralitatea de tot

felul, și apoi — papismul, care caută deșerturi, spre ale împlea el.

Biserica română singură în starea ei actuală nu poate se reziste în aceste lupte mari; ea trebuie se fie ajutată de toate puterile naționale: de guvern, de corpurile legiuitoare, de școlă, de presă, de totă inteligența și inițiativa publică și privată; căci biserică este a națiunii. O națiune nu a existat fără biserică, nici poate exista. Dacă vom neglija și disprețui pe a noastră națională, forța lucrurilor va aduce la noi alta străină de noi și de trebuințele noastre.

Datoria St. Sinod este de a preveni națiunea de timpuriu, a-i propune mijlocele de îndreptare și a-i cere concursul. (Va urma)

D i v e r s e.

* **Oferte pentru înființându seminariu în Arad** s-au făcut încă din partea comunelor bisericesti Pilu-mare 1000 fl. v. a. Cherechiu 500 fl. unu anonim 100 fl. și din partea comunei Curticiu 600 fl. Despre îmbrăcișarea afacerii în comuna acesta primiram următoarea comunicare: Astăzi în 7/19. August comitetul parochial întrunit în ședință extraordinară — la propunerea judeului comunal Ioan Julean — a votat o sumă de 600 fl. v. a. pentru fondul seminariului esolvindă în rate anuale, câte 200 fl. la anu. — Tot în ziua de azi s'a început și colectarea contribuitorilor benevole — prin clericul Nicolau Mladin. — Acesta întreprindere încă promise forte mare succes pentrucă numai decâtu se înscriseră unii marimoși inteligenți de aici câte cu 100 fl. v. a. precum preotul Mladin și proprietariul G. Roxin. Se sperază deci, că Curticiul va contribui preste totu dela 1000 până la 2000 fl. a. v. Aiba deplină speranță Preasăntitul nostru Arhiepiscop, că ideea salutariă, ce o inventă, — va da asemenea și poate și mai avantajoasă resunetă și în alte părți a le dieceesi.

Moise Bocșană,
președ. comitet. parochial.

Anunț școlastic!

Primiriile și înscrierile la institutul pedagogic teologic din Arad, pe anul școlastic 1883/4 vor avé loc în zilele de 2 și 3 Septembrie st. v. a. c. atât în despărțementul pedagogic cât și în cel teologic.

În despărțementul pedagogic, conform §-lui 8 din regulamentul provisoru pentru institutu se vor primi numai tineri de constituțiune sănătoasă, cari au trecut anul alu 15-lea alu etății și din limba maternă, din matematică, geografie și istorie, au cunoscințele ce se propun în cele 4 clase inferioare a le gimnasiului, a școlii reali ori a școlii cetățenesci, iar în limbele magiară și germană vor fi cel puțin bine inițiați, având despre acesta a produce testimonie școlastice iar în lipsa acestora a se supune esamenului de recepțiune.

În despărțementul teologic se vor primi, conform §-lui 8 din regulamentul menționat, numai tineri de constituțiune sănătoasă, cu pregătire de 8 clase gimnasiale sau reale, și, numai când de acestia nu s'ar afla de ajunsu, se vor primi și cu 7 și 6 clase gimnasiale ori reale, și respective tineri eșiți cu bunu succesu din cursurile pedagogice.

Dela recurenți, pentru ambele despărțeminte se recere ca să adreseze recursele loră cătră venerabilul Consistoriu eparchialu în Arad, proveđute cu: 1) atestatū de botezū, și 2) testimoniu școlasticu.

La înscriere, elevii în despărțementul teologic vor avé se solvescă taxa didactrului anualu de 5 fl. v. a.

Esamenle anuale cu lelele preparandiste se vor ține în 1. Septemvře st. v. a. c. Iar esamenle de repetițiune și cele isăpletorie în 30 și 31 August st. v. a. c.

Arad, 1. Augustă 1883.

Diracțiunea institutului pedagogic-teologică.

Concurs.

Se escrie concursă pentru stațiunea învățătorească gr. or. din *Ciacova*, ppiatul Timișorii, cu termin până în 24. August st. v. a. c. Salariul anual 500 fl. pentru lemne 50 fl. din care are și școla a se încălđi, 2 $\frac{1}{2}$ jugere pămînt de semănat, cuartir liber.

Recurenții au se producă testimoniū despre absolvirea preparandiei, calificaciune, atestat de moralitate, încă se scie a propune ungresce si nemțesce, vor fi preferiți cei ce sciu nota de cāntare; înainte de alegere au să se presinte in vre-o Duminecă in biserica spre ași aręta desteritatea in cāntare și tipicū.

Recursele adresate comitetului școlastică cātră președintele Ilie Ioanovicu.

Ciacova, 9. August 1883.

Comitetul școlei.

In conțelegere cu Dlă **Dimitriū Dolga**, m. p. insp. de școle.

Pe basa ordinațiunei Ven. Consistoriū al Aradului de dto. 22 April 1883. Nr. 960, se escrie concurs pentru îndeplinirea postului învățătoreșc la clasa I. din comuna *Chesintū*, comitatul Timișorei protopresbiteratul Lipovei, cu termin de alegere pe 29. Aug. 10 Sep. a. c.

Emolumintele sunt: 1) În bani gata 300 fl. v. a. 2) 12 meți bucate jumătate grău, jumătate cucuruđu despoiat, 3) 8 orgii de lemne din care are a-se încălđi și școla, 4) 10 fl. pentru conferință și 5 fl. paușal scripturistică, 5) Cortel liber și grădină pentru legumi.

Doritoriū de a ocupa acest post, sunt avisați a-și trimitte recurses cu documintele necesarie până la terminul susespus, adresate comitetului parochial M. On. Domn Iosif Grădinariū preot în Seceani p. u. Vinga ca inspector cerc. de școle al Timișorii. Tot odată sunt poftiți in vre-o Duminecă sau serbătore a-se presenta la biserica din loc spre a-și aręta desteritatea in cant și tipic.

Chesintū in 24 Iulie 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **Iosif Gradinariū**, m. p. insp. școl.

Concurs pentru deplinirea postului de învățătoreșc din comuna *Vadas*, protopresbiteratul Chișineu, cu terminul de alegere pe ziua de 4. Septemvře a. c.

Emolumintele 100 fl. in bani gata, 8 fl. pentru încălđitul școlei; 9 cubule de grău, 9 cubule cucuruz, 8 stāngeni de lemne pentru învățătoreșc, 4 stāngeni pentru încălđitul școlei, 20 jugere de pāmēt parte fānațe parte arătoreșc și cuartir cu grădină.

Recursele ajustate conform prescrișelor statutului organic adresate Comitetului parochial, să se trimită Domnului Inspector Mihaiū Sturza in Șepreș (Seprös) avēnd recurenții in vre-o Duminecă ori serbătore a-se presenta in biserica, spre a-și aręta desteritatea in cāntari și tipic. Dela recurenți se cere și cunoscința pomāritului și grădināritului.

Comitetul parochial.

Acest concurs se aprōbă **Mihaiū Sturza**, m. p. insp. de școle.

Concurs pentru stațiunea învățătorească din *Valea-mare*, inspectoratul B. Ineului, cot. Aradului, ziua alegerii se statoresce 29 Aug. st. v. a. c.

Emolumintele sunt: 100 fl. 10 cubule bucate grău și cucuruđ, 8° lemne, cuartir cu grădină de legumi.

Recurenții vor trimitte recurses sale subscrisului inspector in Chișineu (Kis-Jenö) până la 25 Aug. st. v. a. c.

Valea-mare, 1 Aug. 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **Ioanū Cornea**, m. p. inspect. școlar.

Pentru deplinirea stațiunei învățătoreșc gr. or. confesiunale din *Balincz*, ppteratul Hassiașului, să escrie concursulă, cu termin de alegere pre 18/30. Septemvře a. c.

Emolumintele sunt: in bani gata 100 fl. v. a.; pentru conferințe și paușalū 20 fl. v. a.; locuință liberă cu grădină; 4 jugere pāmēt arătoreșc, și 6 orgii de lemne, din cari să încălđesce și școla.

Recurenții sunt poftiți a-și trimitte recurses, ajustate conform prescrișelor statutului organic, și adresate Comitetului par. subscrisū, — la parintele protopop tract. Georgiū Creciunescu, in Belintz p. u. Kiszetó; avēnd diși in vr'o Duminecă ori serbătore a-se presenta in biserica din locū, spre a-și aręta desteritatea in cāntari și tipicul bisericescū.

Balintz, 24. Iulie 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **Georgiū Creciunescu**, m. p. prot. și inspect. școl.

Pentru deplinirea postului de învățătoreșc, la școla gr. or. din *Ictar*, protopopiatul Hassiașului — prin acēsta se escrie concursul, cu termin de alegere pe ziua de 4/16. Septemvře a. c.

Emolumintele: 80 fl. in bani gata; pentru scripturistică 5 fl. pentru conferințele învățătoreșc 5 fl. 6 orgii de lemne din cari să încălđesce și școla; patru jugere de pāmēt arătoreșc de clasa primă, 30 meți parte grău parte cucuruz; certel liber și grădină de legumi.

Recursele ajustate conform prescrișelor statutului organic si §-lui 6. art. XVIII. 1879. și adresate comitetului parochial, să se trimită părintelui protopop Georgiū Creciunescu in Belintz p. u. Kiszetó până inclusive la 3/15. Septemvře a. c.; avēnd recurenții in vr'o duminecă ori serbătore a-se presenta in biserica spre a-și aręta desteritatea in cāntari și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **Georgiū Creciunescu**, m. p. prot. și inspect. școl.

Pentru stațiunea învățătorească din com. *Costeiū*, protop. Fagetului prin acēsta se escrie concurs până la 31. August a. c. st. v.

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a. salariul; 5 fl. scripturistică; 8 fl. pentru curățirea și încălđirea școlei; 10° lemne, din cari este a-se încălđi și școla; cuartir liber cu grădină de legumi.

Recurenții sunt avisați, ca recurses sale, instruate conform dispusețiunelor stat. org. se le subscernă Pr. On. Domn protopresbiter in Faget, până la terminul indicat.

Costeiū, in 27. Iulie 1883. Comitetul parochial.

In conțelegere cu dlū protop. tractualū.

La Nr. de față alăturăm unū suplementū de $\frac{1}{4}$ colā.